

J a v a s l a t

az 1954.évi könyvkiadási terv elkészítésének szempontjaihoz.

Az első 5 éves terv utolsó évének könyvkiadási javaslatai nyilvánvalóan szorosan kapcsolódnak a következő 5 éves tervhez. Épp ezért a KFB felhívja az Elnökség figyelmét a következő körülményre:

A második 5 éves tudományos tervnek szerves részként kell tartalmaznia az 5 éves könyvkiadási tervet. Épp ezért kérjük az Elnökséget, hogy a második tudományos 5 éves terv elvi szempontjairól tájékoztassa a KFB-t, amely ennek alapján az 1954-es tervre építve vázolhatná az 5 éves könyvkiadási terv körvonalait.

Ami az 1954-es könyvkiadási tervet illeti, alapként elfogadhatók az osztályoknak erre vonatkozó mellékelt javaslatai, noha nem mindegyike elég alapos. Bizonyos, hogy pl. a fizikusok terve még továbbfejleszhető. E tekintetben mintául szolgálhat a VI. osztály javaslata, mely legkidolgozottabbnak látszik.

Javasoljuk, hogy az Elnökség fogadja el alapként a mellékelt tervjavaslatokat, amelyeket az osztályok ezek után konkretizáljanak, figyelembe véve a szakterületükön működő kiadóknak lehetőségeit is, különös tekintettel a Felsőoktatási Minisztérium mellett működő kiadóra.

Az 1954.évi könyvkiadás tervezésénél a következőkre javasoljuk felhívni osztályaink figyelmét:

- 1./ Az osztályok 1954.évi tervük elkészítésénél az Elnökség által most jóváhagyott tervjavaslatot vegyék alapul. A szakbizottságok kapják meg az osztálynak az Elnökség által jóváhagyott szempontjait, amelynek alapján a konkrét tervezési munkát megkezdhetik.
- 2./ Az osztályok az eddiginél sokkal körültekintőbben járjanak el a lektorok és szerkesztők kiválasztásánál. Azoknál a könyveknél, amelyeknél a lektorálás során vitás kérdések merülnek fel, szervezzék meg a kézirat előzetes megvitatását.
- 3./ Az osztályok végleges tervük elkészítése előtt minden szerzőtől kérjék be leendő könyvük tematikáját.
- 4./ Csak olyan könyv fordítását állítsák be az osztályok a könyvtervbe, amelyet az osztály valamely tagja valóban ismer, vagy amelyről legalább feltétlenül megbízható ismertetés áll rendelkezésre. A tervnek meg kell jelölnie, kinnek a javaslata alapján állította be a fordítást az osztály tervébe.
- 5./ Több osztály területét érintő könyvek kiadására csak közösen te-hessenek az osztályok javaslatot /igy pl. a pavlovi tanításokkal fog-lalkozó művek kiadására csak az elnökségi Pavlov Bizottságon keresz-tül, az építészettörténeti művek kiadására a VI. Osztály csak a II. Osztállyal együtt/.
- 6./ Megfelelő szakemberek bevonásával vizsgálják meg az osztályok a népi demokráciák akadémiai kiadványai esetleges lefordításának kér-

dését. Ezek a könyvek az Akadémia Könyvtárában rendelkezésre állnak.

7./ Már a tervekészítés során állapítsák meg az osztályok könyvelő-adói, hogy az esetleges szerző nagyjából milyen határidőre képes elkészíteni a kéziratot

8./ Az osztályok csak azoknak a könyveknek a kiadására számíthatnak 1954. naptári év folyamán, amelyeknek a kézírata 1954. június 1.-ig nyomdakész állapotban a Kiadónál van. Épp ezért az osztályok bontsák tervüket három részre:

- a./ a valóban 1954 naptári évben megjelenő könyvekre;
- b./ tartalék könyvekre, amelyek 1954.-ben akkor kerülnek kiadásra, ha egy 1954.-re tervezett kiadvány ezidő alatt nem jelenik meg;
- c./ hosszabb megírási időt igénylő könyvekre, amelyekre azonban a szerződést már most meg kell kötni.

9./ A rendelkezésre álló keretek felosztására 1000 példányonként a következőket javaslom:

	a./ terv	b./ terv	c./ terv
I. osztály	200 iv	100	900 iv
II. osztály	400 "	200	1000 "
III. "	200 "	100	500 "
IV. "	200 "	100	500 "
V. "	200 "	100	500 "
VI. "	200 "	100	900 "
VII. "	200 "	100	500 "
VIII. "	200 "	100	500 "

Az I. és a VI. osztály a./ terve azért lényegesen kisebb, mint a II. osztályé, mert ezeknek az osztályoknak 1953-ra olyan nagy a lektori tervük, hogy az 1954 első felére elkészülő kéziratok legnagyobb részére már az 1953-as terv során megkötötték a szerződéseket.

10./ Az Akadémiai Kiadó készítsen az osztályok számára a kiadói tervezéshez szükséges adatok feltüntetésére alkalmas, jól áttekinthető formanyomtatványt.

11./ Az osztályok vonják be a terv előkészítésébe a Kiadó munkatársait is, hogy azok a kiadói szempontok figyelembevételével segítséget tudjanak nyújtani az osztályoknak.

Alexits György sk.
a KFB. titkára.

I. Osztály javaslata

az 1954. év könyvkiadási szempontjaira.

A Magyar Tudományos Akadémia I. Osztályához tartozó tudományágak /nyelvtudomány, irodalomtörténet, zenetörténet, klasszika-filológia/ új könyvkiadási tervének irányelveit az osztályvezetőség olyan értelemben szabta meg, hogy az eddigénél sokkal nagyobb hangsúlyt kapjanak az elvi természetű kiadványok, az olyan publikációk, amelyek a marxizmus-leninizmus módszerének alkalmazásával a tudományok fejlődését lényegesen előmozdítják. Ugyanakkor nem szándékszük csökkenteni a szövegkiadások számát annál inkább sem, mivel a haladó tudomány szempontjából igen nagy szüksége mutatkozik annak, hogy a felszabadulás előtti reakciós tudomány tendenciozusan kiválasztott szövegek helyett, a mi feldolgozásunk szempontjából nélkülözhetetlenül szükséges, eddig ismeretlen szövegek és ismert szövegek hibátlan kiadásai napfényre kerüljenek.

- 1./ A nyelvtudomány területén munkánk helyes elvi alátámasztása érdekében tervbevéttük szovjet munkák lefordíttatását. Tervezetünkbe felvettük a jelen nyelv kérdésének tanulmányozását, a leíró nyelvtannal való foglalkozást, kiküszöbölve ezzel nyelvtudományunk régi hiányosságát, szemelőtt tartva ezzel az igényt, hogy a nyelvtudománynak hozzá kell járulnia a maga területén a tömegek neveléséhez. Ehhez a kérdéshez tartozik az értelmező szótár kiadása és a nyelvhelyességi kézikönyv is. A jelen nyelvnek kutatása és a jövő fejlődés útjának kijelölése természetesen csak úgy lehetséges, ha behatóan foglalkozunk a magyar nyelv multjával is.
- 2./ Az irodalomtudomány területén eddig a szövegkiadások domináltak. E téren komoly eredményeket értünk el, azonban az új tervben meg kell valósítanunk az elvi természetű monográfiák és a szövegkiadások helyes arányát. Tovább kívánjuk folytatni megkezdett szövegkiadásainkat, /Petőfi, Arany, József Attila/ új szövegkiadásokat is óhajtunk elindítani az eddig folyt munkálatok eredményeként /Vörösmarty, Csokonai, Janus Pannonius, Tazekas Mihály, Régi magyar Költők Tára, Drámai emlékeink, az eddig ismeretlen XVIII. századi nagy antiklerikális író Hermányi Dienes munkáját, Rákóczi Ferenc műveit/. Tervbevéttük és megjelentetünk néhány nagy haladó ironkról szóló monográfiát, valamint egy-egy korszakra vonatkozó összefoglaló marxista-leninista kiadványt.
- 3./ A zenetudomány területén, ahol az anyagközlés más tudományágakhoz viszonyítva még meglehetősen elmaradt, tovább folytatjuk Kodály Zoltán vezetésével az egyetemes viszonylatban az ország határain kívül is igen nagy jelentőségű Magyar Népzene Tárának kiadását. Tervbevéttük a magyar tánczene emlékeinek közzétételét és a közlések mellett néhány elvi természetű kiadványt is.
- 4./ A klasszika-filológiai könyvkiadási tervének az I. Osztály körébe tartozó súlyponti feladatai:

dél-országi iráni nyelvelések,
latin-magyar szótár,
Antik metrika,
Platon és Arisztotelesz dialektikája,
Az antik dráma társadalmi gyökerei, stb. stb.

A II. Osztály javaslata

az 1954. évi könyvkiadási terv szempontjaira:

Az osztályvezetőség értékelve a II. osztályhoz tartozó tudományágak helyzetét, megállapítva az eddigi hiányosságokat és kijelölve a szükségleteket, az 1954 évi könyvkiadási terv elkészítésére vonatkozólag kitűzte az átfogó súlyponti feladatokat. A kitűzött súlypontok nem egy évnek a feladatait jelenti, nagyrészt magukba foglalják a következő 3 éves terv feladatainak egy részét is. Különösen vonatkozik ez olyan súlyponti feladatokra, amelyek a néprajz és művészettörténet területén úgy jelentkeznek, mint burzsoá néprajzi irányzatok felszámolása. Ez természetesen úgy értendő, hogy 1953 év során e téren megbízást kell adni néhány kutatónak egy-egy, főleg ma is ható burzsoá iskola megbírálására

T ö r t é n e t t u d o m á n y

A felszabadulás és népi demokráciánk története.
Helytörténeti kutatások alapján a helyi munkásmozgalom és népi mozgalmak története.
Az orosz-magyar történeti kapcsolatok.
A megyei levéltárak anyagának felmérése és rendezése.

Fordítási szükséglet:

A Szovjetunió népei történetének tárgyköréből.
Az egyetemes történet tárgyköréből elsősorban a nemzetközi fordulatokra vonatkozó munkák.

F i l o z o f i a.

A dialektikus materializmus terén a modern fizika ismeretelméleti kérdései és a fizikai idealizmus bírálata.
A történelmi materializmus magyar viszonyokra alkalmazott elvi feldolgozása.
A magyar filozofia haladó hagyományainak kutatása.
Az ellenséges ideológiák elleni harc /irracionalizmus stb./
A tudománytörténet elvi és módszertani kérdéseinek feldolgozása.
A filozofiai írók műveinek publikációja.

P e d a g o g i a.

A szocialista nevelés gyakorlatának elméleti feldolgozását tartalmazó művek. /Ezen belül az erkölcsi-politikai nevelés kérdéseivel és a tanítás folyamatának elemzésével foglalkozó munkák/.
A pavlovi tanításoknak a pedagógia és a pszichológia területén való alkalmazását feldolgozó munkák.
Tudománytörténeti kutatásokkal foglalkozó munkák.

Fordítási szükséglet:

Pavlov tanításainak pedagógia és pszichológia területén való felhasználásáról szóló gyűjteményes munka.
Szovjet iskolák, kiváló szovjet nevelők tapasztalatait feldolgozó munka.
Jeszipov készülő új didaktikája és az új pedagógiai tankönyv /amennyiben ad illgra megjelenik/

Marx-Engels-Lenin-Sztálin iskoláról és nevelésről gyűjtemény,
és a Sz.K.P. nevelésre és ideológiai munkára vonatkozó hatá-
rozatainak gyűjteménye.

J o g t u d o m á n y

A tanácsok működésével kapcsolatos munkák.

Az állami gazdaságok szervei és működésének feldolgozása.

A földjog és termelőszövetkezeti jog feldolgozása.

A munkafegyelem kérdésével foglalkozó munkák.

Az állami és szövetkezeti tulajdon védelmével kapcsolatos
munkák.

Az állami és jogtudománytörténet kérdései.

Fordítási szükséglet:

I.V.Sztálin a szocialista államra és jogra vonatkozó megállá-
pitásai, illetőleg az ezeket a tételeket feldolgozó szovjet
állam és jogelméleti munkák.

Egy alapvető nemzetközi jogi munka.

A földjog és kolhozjog tárgyköre.

K ö z g a z d a s á g t u d o m á n y

A népi demokrácia viszonyai között fejlődő átmeneti gazdaság
néhány alapvető elméleti kérdésének feldolgozása.

Népgazdaságunk egyes aktuális termelési, tervezési és egyéb
gazdasági problémájának tudományos feldolgozása.

A Szovjetunió és a népi demokratikus országok gazdaságtudomá-
nyának, valamint gazdasági tapasztalatainak tanulmányozása és
ismertetése.

A magyar gazdaságtörténet legújabb korszakainak és az erre
vonatkozó irodalomnak kritikai feldolgozása.

A magyar közgazdaságtudomány haladó hagyományainak felkutatá-
sa és értékelése.

A kapitalizmus általános válsága korában fejlődő tőkésvilág
gazdasági fejlődése néhány kérdésének feldolgozása.

Fordítási szükséglet:

Sztálin elvtárs új művének kifejtésével foglalkozó szovjet
munkák /Elsősorban a Szikrádjé ki./

A politikai gazdaságtan szovjet tankönyve. /Amennyiben nem a
Szikránál jelenik meg/.

F ö l d r a j z t u d o m á n y

Az 1952/53-as évben folytatott tudományos természeti és gaz-
daságföldrajzi kutatások eredményeinek feldolgozása.

Fordítási szükséglet:

A Szovjetunióban tartandó földrajzi kongresszus anyaga

N é p r a j z

A magyar néprajztudomány elvi kérdéseinek tisztázása és a
burzsoá néprajzi irányzatok hatásának felszámolása.

A munkásfolklor kutatás elvi kérdéseinek tisztázása.

A népművészet /diszitóművészet, folklor/ anyagának a kultur-
forradalomban való felhasználása.

A magyar paraszti gazdaságok kérdései a XIX.századtól nap-
jainkig.

Szakkibliográfiák és lexikonok megjelentetése.

Fordítási szükséglet:

Egy szovjet tanulmánykötet, mely szovjet munkásfolklorral és a Nagy Honvédő Háború folklorjával foglalkozik.
Tudományelméleti gyűjtemény a szovjet és a népi demokráciák néprajzának anyagából.
Egy a szovjet kolhozokkal foglalkozó tanulmány kötet.

Régészet:

Népvándorláskori régészet:

A magyarság őstörténete. Magyar-szláv kapcsolatok. Árpádkor története. A szarmaták, hunok és avarok története.

Ősrégészet:

Olyan munkának megírása, amely régészeti, történeti és nyelvészeti kutatások alapján összefoglalja hazánk földjének történetét a neolitikus kialakulásától kezdve a kelták megjelenéséig.

Római régészet:

Pannonia története.

Fordítási szükséglet:

Brjuszov a Szovjetunió európai részének törzsei a neolith korban.

Az ókori kultúra nyomában.

Művészet története:

Nemzeti művészetünk kialakulása és haladó hagyományaink.

A magyar művészettörténettudomány elvi kérdéseinek tisztázása, a burzsoa hatások felszámolása.

A szocialista realista művészet elméleti kérdéseinek feldolgozása.

Az érett feudalizmus (főleg a XV. század) hazai művészetének feldolgozása.

Klasszika - filológia:

A rabszolgaság történeti formái, a típusok eltérései.

A munka fogalma az antik görög és bizánci társadalomban.

A déloroszországi és más görögökkel kapcsolatos népek története.

Pannonia története és a rávonatkozó források gyűjteménye.

A magyar történet bizánci forrásai.

Görög és latin paleográfia.

A mezopotámiai kultúra szerepe művelődésünk megalapozásában.

b. / Néhány javaslat hozzalt szerzői szerződés megkötését igény-
lő munkákra.

Orosz-magyar jogi és közigazgatási szakszótár.

Régészeti kézikönyv.

Magyarország területére vonatkozó antik források gyűjtemé-
nye.

A pannoniai feliratok gyűjteménye.

Néprajzi szakbibliográfiák és lexikon.

Magyar ötvösség története. (Mihalik Sándor).

Magyar művészettörténeti bibliográfia. (Szerk. Biró Béla).

Művészettörténeti kézilexikon.

A termelőszövetkezetek vagyoni viszonyainak feldolgozása.

A helyi tanácsok működése.

Társadalmi tulajdon védelme.

Az 1920-44 évek közjogi, magánjogi és büntetőjogi története.

Az 1919-es proletárdiktatúra állama és joga.

A III. Osztály javaslata az 1954. évi könyvkiadás

szempontjaira.

Az 1954. évi könyvterv elvi szempontjair vonatkozóan az állandó bizottságok a következő határozatokat hozták:

1./ Fizika:

A magyar fizikai kutatás súlyponti területéről, az atomfizikáról az 1953. évi könyvtervben számos könyv kerül kiadásra. Mivel a hazai fizikai kutatásban, az atomfizika mellett, a kísérleti fizikára, és ennek is főleg a műszaki gyakorlattal kapcsolatos kérdéseire kell a főszólyt helyezni, az 1954. évi könyvkiadásban az alábbi területekről kell egy-egy munkát megjelentetni.

Szükséges egy nagy összefoglaló optikai munka. /Szalkay és Nagy Elemér munkája indokolja, hogy ők írják./

Szükséges egy összefoglaló mű a kristályokkal kapcsolatos kérdésekről.

Szükséges egy vákuumtechnikai összefoglaló munka. /Szigeti 2 év múlva megírná./

A kísérleti fizikus káderutánpótlás szempontjából fontos egy általános laboratoriumi praktikum kiadása. /Fordítással oldandó meg./

Az országban egyre szaporodó ipari spektroszkopiai laboratóriumokra való tekintettel szükséges egy gyakorlati spektroszkopiai munka. /Fordítással oldandó meg./

2./ Matematika

Az eddigiek során főként az analízis köréből volt könyvkiadás, míg a matematika más területein hiány van. Ezért a bizottság a könyv tárgyát tekintve a következő sorrendet tartja szükségesnek az 1954. évi könyvkiadásnál:

1./ A matematika elvi, ideológiai kérdései.

2./ A matematika alkalmazásai.

3./ Algebra, geometria.

4./ Matematika története, matematikai didaktika.

A matematika megjelölt ágaival foglalkozó könyveket részben hazai szerzők írják, részben külföldi, elsősorban szovjet könyveket kell lefordítani.

3./ Csillagászat.

Az 1953. évi könyvtervben szereplő 3 kötetes csillagászati munka helyett helyesebb volna hosszabb idő alatt kiadandó monográfia sorozat alakjában tárgyalni a csillagászat lényeges kérdéseit. A monográfia-sorozatokban egyelőre a következő munkák megírása kerülne sorra:

a./ Égi mechanika I. II.

b./ A csillagászati megfigyelés eszközei és módszerei.

c./ Csillagrendszerek.

d./ Asztrofizika.

Mivel fenti művek megírása többéves munkát jelent, szükségesnek látszik, hogy a szerződések mielőbb megkötessenek.

4. / Meteorológia.

Mint hogy a meteorológia legfontosabb ágaiban szükséges összefoglaló kézikönyvek megjelenéséről az előző évek könyvkiadási programja nagyjában már gondoskodott, ezekből csak egy marad 1954-re: az aerológia kézikönyve.

A kézikönyvkiadási program eredményes lebonyolításával a Meteorológiai Bizottság abba a helyzetbe került, hogy fokozottan tehesse magáévá az akadémiai könyvkiadás tulajdonképeni feladatát: hazai kutatók, illetőleg kutató-csoportok nagyobb vizsgálatairól szóló monografikus művek közreadását.

Kivánatos mindenképp a szovjet advektív dinamikus analízis módszerének újabb alkalmazási területeiről szóló munkák kiadása, továbbá egy mikroklimatológiai munka.

Kivánatos az alkalmazott meteorológia köréből, főleg az ipari és mezőgazdasági meteorológia köréből vett kutatási monográfiák kiadása.

Lehetővé kellene tenni a meteorológia történetét tárgyaló olyan munka kiadását, amely a hazai meteorológia fejlődését is részletesen feldolgozza.

Szükségesnek mutatkozik a középtávu és hosszútávu időjelzés módszereire vonatkozó munka megírása.

A Bizottság már előzetesen állást foglalt a meteorológiai energetika körébe vágó kutatási monográfia 1954-ben való kiadása mellett, ami ugyanosan beleilleszkedik a fenti szempontok közzé.

A IV. Osztály

Javaslatok az 1954. évi könyvkiadás szempontjaira.

A Biológiai Osztály Vezetősége az Osztály területén működő Állandó Bizottságokkal együtt azt a célt tűzte maga elé, hogy az 1954. évi könyvkiadási tervben szereplő munkákkal pótolja azokat a hiányokat, amelyek az Osztály tudományterületéhez tartozó szakterületeken fennállnak. Ezen túlmenően Osztályvezetőségünk a tudománytörténeti munkáknak is megfelelő helyet kíván tervünkben biztosítani, mivel ez a terület maradt talán el a legjobban a többi mögött.

Fentiek alapján tervünket 3 probléma köré kívánjuk csoportosítani, és pedig:

- 1./ tudománytörténeti munkák,
- 2./ biológiai vonatkozású elvi munkák,
- 3./ elmaradt súlypontos területekre vonatkozó munkák.

1./ Tudománytörténeti munkák.

A magyar biológia történetének helyes értékeléséhez szükség van alapul szolgáló szovjet munka lefordítására. Ezen a vonalon Osztályunk Alekszejev: Darwinizmusának a lefordítását vette tervbe 1954-re, amire egyelőre nem kaptuk meg a fordítási engedélyt, mert a könyv átdolgozás alatt van. A haladó hagyományok ápolása szempontjából egyes haladó botanikusok életrajzát és munkásságát kívánja a Biológiai Osztály folyamatosan kiadni. 1954-re Jávorka Sándor: Kitaibel Pál életrajza és munkássága c. munka kiadását vetjük tervbe.

2./ Biológiai vonatkozású elvi munkák.

Osztályunk a könyvkiadásnak ezen a vonalán meglehetősen jól áll. Tízideig megjelentettük azokat a legfontosabb munkákat, amelyek a micsurini biológia alapelemeit tartalmazzák /Harcban a reakciós mendelizmus-moxganizmus ellen. A micsurini biológia biokémiai problémái, Micsurin elméleti hagyatékának filozófiai jelentősége/, azonban feltétlen szükséges lenne a klasszikusok munkáinak kiadása is. Ezen az alapon 1954-től kezdődően az Agrártudományi Osztállyal közösen folyamatosan kívánjuk biztosítani a biológia klasszikusainak magyar nyelvű kiadását, elsősorban Micsurin vélogatott munkáit, valamint Darwin munkáit.

3./ Elmaradott súlypontos területekre vonatkozó munkák.

Paleobotanika.

Országunk hazai harmad-fosszilis növényanyagban páratlanul gazdag. E maradványok korszerű földolgozása szempontjából szükséges a magyar Ősnövénytani Kézikönyv összeállítása. Ezenkívül a káderképzés szempontjából is nélkülözhetetlen nemcsak botanikai, de géológus vonalon is. /1953. évi könyvkiadási tervünkben szerepel Andreánszky Gábor: Ősnövénytani c. munkája, mely áthúzódik 1954-re/

Növényökológia és alkalmazott botanika.

A növényökológiai kutatások szempontjából szükséges ilyen tárgykörű alapul szolgáló szovjet munka lefordítása. A közelmúltban jelent meg a Szovjetunióban Makszimov: A növények szárazságtűrése és fagy-tűrése *ix c* munkája. Osztályunk 1951-ben kiadta ugyan Genkel: A növények szárazságtűrése *c.* munkáját, azonban Makszimov műve a szárazságtűrésen túlmenően a fagy-tűréssel is foglalkozik, amely hasonló fontosságú. E munkának kiadását 1954-ben az Agrár Osztállyal közösen tervezzük. Az alkalmazott botanika területéről Zsukovszkij: A természetű növények eredete *c.* munkájának lefordítását vettük programba, amely hasonlóan nagyfontosságú a magyar biológiai kutatások szempontjából. E témakörben ezidőig megfelelő szakmunka nem áll kutatóink rendelkezésére.

Hidrobiológia.

Ez a terület a népgazdaság számára külön fontossággal bír, elsősorban halgazdálkodás szempontjából. Kisebb munkák /dolgozatok/ esetenként jelentek ugyan meg, de a problémát összefoglaló munka nem áll kutató rendelkezésére. E hiány pótlására tett javaslatot és kezdeti lépéseket az Osztályvezetőség Mucha-Sebestyén: Hidrobiológia *c.* munkájának elkészítésével.

Az Osztályvezetőség kívánatosnak tartja, hogy az Osztály keretén belül jelenjen meg egy Biológiai szakszótár, amely hivatott arra, hogy kiküszöbölje azt a sok nehézséget, amely a szakkifejezések sokféle magyar fordítási alakjainak használata okozott és biztosítaná a jövőben az egységes magyar szakkifejezések használatát. Ezzel az oktatás vonalán is megoldódnának a problémák.

Antropológia, állatétlettan és állatörökléstan, valamint genetika.

Ezek a területeken ugyancsak nagy szükség van tudományos munka kiadására, azonban ennek megírására magyarországi viszonylatban jelenleg nincs megfelelő szakember. Fordításra alkalmas szovjet munkát jelenleg nem tudunk javasolni. Az e területen megjelentek munkák vannak hivatva arra, hogy a reakciós elméleteket kutatóink körében felszámoljuk és úgy a genetika, mint az antropológia vonalán a haladó szovjet tudomány eredményeit átvéve felytas-sák munkájukat.

Az Osztályvezetőség különösen fontosnak tartja, hogy Magyarország flórájának határozókönyvei sorozatban megjelenjenek. A sorozat első tagjai részben már megjelentek, részben 1953-ban jelennek meg. 1954-re a Mikroszkopikus gombák és a Zuzmók kötetének megjelenését irányoztuk elő.

Fentiekén kívül 1954-ben Osztályunk ki kívánja adni:

- a./ Krámlí-Vályi-Vass: A mikroszervezetek biokémiája.
- b./ Ábrahám Ambrus: A vérerek idegrendszere.

Az V. Osztály javaslata 1954 évi könyvkiadás
szempontjaira.

Könyvkiadásunk tervezésének egyik hiányossága az, hogy terveink általában rövid lejáratuak, a szerzők számára többnyire egy évnyi időt ad könyvük megírására.

Ennek a hibának a kiküszöbölésére a jövőben az osztály azt a módszert fogja követni, hogy hosszulejáratu, több évre terjedő szerzői szerződéseket köt. Ezért már mostani javaslatunkban az 1954-ben kiadandó könyvek mellett felsoroljuk azokat a területeket is, amelyek hosszulejáratu szerződések kötése indokoltnak és reálisnak látszik.

Könyvkiadásunk legfontosabb területei:

1./ Élettan.

1953-ról 1954-re áthuzódó könyveken kívül a következő könyvek kiadása látszik indokoltnak:

Élettani vizsgáló módszerek II-III.kötet.

A könyv első kötete 1953-ban jelenik meg. A legjobb fiziológus, farmakológus és biokémikus szakemberek írják a könyv egyes fejezeteit, amely szakirodalmunk régi hiányát fogja pótolni. Kutatóink jól használható utmutatót kapnak benne laboratóriumi munkájukhoz. Távlati tervként a sorozat folytatása lenne indokolt a következő években a mikrobiológia, szövettani technika és az egészségtudományok különböző ágazatainak vonalán.

Monográfia az izomélettan köréből.

Ennek a könyvnek a megírását csakis hosszulejáratu tervünkbe lehet beilleszteni. Az izomélettan kutatásának hazánkban komoly hagyományai vannak és jelenleg is több kutató intézetünk folytat eredményes munkát ezen a területen. Ez a körülmény indokolja egy komoly áttekintő monográfia megírását, mely a magyar izomkutatásokat külföld felé is reprezentálná.

2./ Kórélettan.

A területet az teszi igen fontossá, hogy az elméleti tudományok közül egyike azoknak, amelyek a gyakorló orvosi munkával a legszorosabb kapcsolatban vannak. Jó képzettségű klinikus szakember megfelelő kóréletteni tájékozottság nélkül nem képzelhető el. Ezért a kórtani vonatkozású könyvek elég széles orvosi réteget érdekelnek.

A terület egyik sürgősen pótlandó hiányossága a sokk élet-és kórtanáról, klinikumáról és terápiájáról szóló könyv. A kérdésnek igen nagy gyakorlati fontossága van, főleg baleseti sebészeti és tábori sebészeti szempontból. A kérdéssel hazánkban több elméleti és klinikai szakember foglalkozik, úgy hogy alapos, elméleti és gyakorlati szempontból kielégítő monográfia megírása reálisnak látszik. Valószínű azonban, hogy kiadása 1954 évben nem történhet meg és ezért helyesebb hosszulejáratu tervünkbe iktatni.

A nagymultu magyar keringés-fiziológiának és pathológiának napjainkban is több kiváló művelője dolgozik, ezért erről a területről a közeljövőben várható ajánlat könyvkiadásra. Így pl. 1954-ben monográfia írása várható a nyirokkeringés területéről.

3./ Kórbonctan.

Onkológia. Az onkológiai kutatások a felszabadulás óta egyre szélesebb alapokon folynak. Sok új kutató kapcsolódik be a daganat-kutatásba. Másrészt az irodalomban óriási, szinte áttekinthetetlen adat-tömeg gyűlt össze. A helyes kutatási irányok kijelölése érdekében szükséges egy jól szerkesztett, helyesen értékelő gyűjteményes munka kiadása. Elsősorban szovjet könyv lefordítása látszik reálisnak.

A daganatkutatás egyes részletproblémáiról magyar szerzőktől monográfia írása várható. Így pl. a bőrrákokról, 1954-ben irandó monográfiára javaslat érkezett az Osztályhoz.

Tbc.pathológia. A terület fontosságát külön indokolni nem kell. 1954-ben az előző évről áthuzódó Kornyejev: "Csontizületi tuberkulózis" című könyv kiadására kerül sor.

Helyesnek látszik ezen kívül megfelelő szakembert egy tüdősebészeti könyv megírására felkérni 1954-ben. Erre vonatkozólag egyébként az Osztályhoz javaslat is érkezett.

4./ Orvosi biológia.

Hazánkban jelenleg az orvosi biológia rendkívül fejletlen. A biológiai oktatás egyeteminken nivótlan. Értesülésünk szerint a következő évben az Egészségügyi Könyvkiadó kiadásában biológiai könyv fog megjelenni. Ez azonban nem pótolja azt a hiányt, amit a biológiai oktatásban és kutatásokban résztvevő szakemberek továbbképzésében tapasztalunk. Ezért szükség lenne egy megfelelően szerkesztett gyűjteményes munka kiadása, elsősorban szovjet anyag alapján.

A reticulo-endotheliális rendszer élettanáról, biológiájáról két szerző részéről van ajánlat könyvírásra. Ezek közül az egyik 1954-ben, a másik 1953-ban jelenhetne meg.

5./ Sebészet.

A sebészet egyes speciális részterületéről monográfiák írása várható. Ilyeneket távlati tervünkbe kell beilleszteni. 1954-re vonatkozóan a kéz sebészete tárgykörből ajánlat érkezett az Osztályhoz, melynek kiadása gyakorlati fontossága miatt indokoltnak látszik.

6./ Egészségtudomány.

Nálunk ez a régebben eléggé elhanyagolt tudományág most van kifejlődőben. Mint a prevenció tudományának, rendkívüli gyakorlati fontossága van. Mivel a fiatal tudományág nálunk módszertani nehézségekkel küzdök, megfelelő methodikai kézikönyv kiadása indokoltnak látszik.

Szóbajöhet egyes problémakörökről gyűjteményes munkák kiadása.

7./ Nagy magyar orvosklasszikusaink munkáinak kiadása.

Erre vonatkozólag az Osztályvezetőség több évre terjedő ütemtervet készített, melynek megindítása 1954-ben esedékes.

A VI. Osztály javaslata az 1954. évi könyvkiadás
szempontjaira:

Az akadémiai könyvkiadás színvonalának emelése érdekében felvetett kérdésekkel kapcsolatban a Műszaki Osztály bizottságai részéről beérkezett válaszokat a következőkben foglalom össze:

- a./ Legdöntőbbek a népgazdaság szempontjából is elsőrendű fontosságú geológiai, bányászati, geodéziai-geofizikai, kohászati, gépészeti, energetikai tudományterületek, amelyek fejlesztése elsőrendű feladat és így könyvkiadásunk szempontja ezekre a területekre helyezendő.
A Műszaki Osztály szakterületeiről az 1954. évre benyújtott könyvkiadási terv összeállítása a rendelkezésre álló lehetőségek egybevetése és a tudományterület súlyponti igényeinek figyelembevételével történt és az általában megfelel az említett szempontoknak.
- b./ Fordítással kell a szükségletek kielégítéséről gondoskodni a bányászati, geodéziai-geofizikai szakterületen, továbbá a kohászat területén, ahol az alapanyaggyártással kapcsolatos szakkönyvek fordítása nagy segítséget jelentene a folyamatban lévő kutatások számára, nagyfontosságúak a gépészeti szakterület mellékelt jegyzék szerint fordítással pótlandó igényei, az automatizálás kérdéseivel foglalkozó szakkönyvek fordítása és végül az ipargazdaságtani terület, amely tudományos szempontból egyike még legelmaradottabb tudományágainknak. 1954. évi fordítási tervünkben szereplő könyvek is, némi módosítással, megfelelnek a kívánalnaknak.
- c./ Befejezett kutatásokra lehet számítani bányászati, gépészeti vonalon /1954 évi tervünkben már szerepelnek/, továbbá befejezést fognak nyerni 58 magyar város városképi és műemléki vizsgálatai, amelyek nagy népszerűsége miatt tartható sorozat-kiadást tesznek lehetővé. Ugyancsak megírásra kerül a folyamatban lévő előtanulmányok és tapasztalati adatok feldolgozása után az 1954. év folyamán egy ipargazdaságtani szakkönyv is.
- d./ A hosszabb szerzői szerződések megkötésére vonatkozó adatokat a mellékelt jegyzék tartalmazza.

A kiadási kiadás szakterületenkénti súlypontjai.

fordítási szükségletek.

Befejezett kutatásokról kiadandó könyvek:

Hosszabb szerzői szerződések megkötése.

Geodézia:

Kiegyenlítési kérdések, vetületi kérdések és fotogrammetria.

Krasznovszkij-Danilov: A felsőgeodézia kézikönyve 1953-as kiadásában szerepel, de a ford. eng. még nem érkezett be.

Könyvre érdemes kutatási eredmények nincsenek, csak folyóirat tanulmányok.

Hosszabb lejáratu szerződésekre nincs szükség.

Geofizika:

Geoelektromos kutatások.

Szorokin: Alkalmazott geofizikáról szóló könyve már megjelent a Nehézipari Könyvkiadónál.

Hidrológia:

A hidrológiai elméleti kutatások (szennyvíztisztítás elmélete és gyakorlata, elméleti hidraulika, hordalékmozgás elmélete) kiadásában már szerepelnek.

A hidrológia terén eddig megjelent 4 szovjet könyv fordítása egyelőre fedezi a szükségletet.

Az előrehaladott állapotban lévő kutatási témák kiadásában már szerepelnek.

Az 1954. évi tervben szereplőkön kívül új szerződésekre nincs szükség.

Bányászat:

Olajbányászat, kőzetmechanika, karsztviz.

Kiadási tervben már szerepel (ércdúsítás, bányászellőtetés)

Lásd a.) pont

Kóta József: Bányászati robbantótechnika és robbantáselmélet Esztó és tsai: Bányászati kőzetmechanika

A műszaki könyv-
kiadás szakterü-
letenkénti súly-
pontjai.

Fordítási szük-
ségletek.

Befejezett ku-
tatásokról ki-
adandó könyvek.

Hosszabb szerzői
szerződések meg-
kötése.

K o h á s z a t :

Monográfia-gyűjte-
mény a vas kohászat
területéről.

Akapanegyártás-
sal kapcsolatos
könyvek, pl. ferro-
ötvözetek, nagyol-
vasztói nyersanyag
előkészítés, ön-
töltési homok prob-
lémái, oxigénos
acélgyártás stb.

Bár a b.) alatti
kutatások foly-
nak még nincse-
n olyan stá-
diumban, hogy
azokról könyv
jelentésük meg.

Az 1954. évi
tervben már szo-
repló könyveken
kívül szerződés
kötésre nincs
szükség.

E n e r g e t i k a :

Energiagazdálkodás,
villamosgépek és
transzformátorok
szóródási jelenségei.

"Zárleti Kisminta Lásd o.) pont.
Használata" a VKB
munkabizottság ki-
dolgozásában.

G ó p é s z e t :

Belsőégésű motorok
pneumatikus anyag-
szállítás és a fo-
lyadékok mechaniká-
ja, fogaskerek és
fogazószerkezetek el-
mélete és tervezése,
vegyipari gépészeti
enciklopédia, gáztur-
binák lapátmozgásának
móretezése, rezgési
jelenségek repülőgé-
peken, repülőgépek
leszállásával kapcsó-
latos jelenségek.

A tervekben szerep-
lő szovjet fordí-
tásokon kívül for-
gattyús tengely
dinamikájáról és
szilárdságáról
szóló cikkgyűjte-
mény a SzU. Tud. Ak.
kiadása 1952, Csu-
dakov: Géptan II. kö-
tetéből a fogaskere-
kekre és fogaskerék
hajtóművekre vonat-
kozó rész,
Buckingham: Manuel
of gear design II.
és III. kötet, vala-
mint az Analytical
mechanics of gears
és Merritt: Gears:
(1946) c. könyv
Szokolov: Centrifugi
Fasztovszki: Gázelo-
gyek szétválasztása
(utóbbi két könyv fordí-
tása 2/3 részben már elkö-
szült). Gázturbinák lapát-
mozgásának szárnyrác alapján
történő móretezése, rezgési
jelenségek repülőgépeken.

Kétütemű Diesel-
motor, pneumati-
kus szállítás
elmélete, két fo-
gaskerék kutató-
si tana.

1954-re
Szeniczey L.:
Csigahajtások
elmélete és
tervezése, 4
szerzőtől fo-
gaskerék haj-
tóművek ter-
vezése. Ve-
gyipari gépé-
szeti encik-
lopédia.

A műszaki könyvkiadás szakterületenkénti súlypontjai.

Fordítási szükségletek.

Befejezett kutatásokról kiadandó könyvek:

Hosszabb szerzői szerződések megkötése.

É p i t é s :

Szerkezetek gazdaságos méretezése, elméleti összefoglaló munkák statikai vonalon, a talajfelderítés új módszerei

Lenegelnélet, rugalmasságtan, talajok statikája

Szakkönyv az épületszerkezetek statikájáról a töréselmélet alapján. "Elnéleti talajmechanika".

É p i t é s z e t t ö r t é n e t :

A múlt és jelen építészetével kapcsolatos épületmonográfiák

A főbizottság által az évben java-solt fordítások. Magyar városok városképi és műemléki vizsgálatai.

Reprezentatív munka kiadása magyar haladó hagyományok legértékeseiből. Szakfoglaló munka a magyarországi építészetéről. Monográfia Pollák Mihály híres építészéről. (Szerző: Zádor Anna)

K ö n n y ű i p a r :

A nyorsanyagfeldolgozás problémái.

A tárcakiadónál jelennék meg.

I p a r g a z d a s á g t a n :

Az egész ipargazdaságtant felölelő monográfiák (az ipar ágazati szerkezeti, ipari termelés szervezete, beruházások tervezése és szervezése).

Feinger: Ipargazdaságtan c.könyvének lefordítása (szovjet). Hevesi-Maróti: Az ipargazdaságtan néhány jelentős kérdése c.könyv.

lásd előbbi pontot.

A VII. Osztály javaslata az 1954. évi könyvkiadási terv szempontjai:

A Kémiai Tudományok Osztálya a könyvkiadás színvonala emelése érdekében irányelvként tüzte ki a bizottságok felé, hogy az 1954. évi terv összeállításánál egyrészt a népgazdasági terv legfontosabb területeinek alátámasztására törekedjenek, másrészt az elmaradt tudományterületek fejlesztését segítsék elő.

A szakmai bizottságok a fenti irányelv alapján az egyes szakterületekre az alábbiakban teszik meg javaslatukat.

I./ A Fizikai Kémiai Bizottság

- 1./ A makromolekulák fizikai kémiája köréből egy vagy több könyv lefordítása. Ha akad hazai szerző, úgy ilyen tárgyú monográfia összeállítása.

Ezen a területen a könyvkiadást szükségessé teszi műanyag iparunk elmaradottsága, ami annak a következménye, hogy a műanyagtudomány művelésünk is elmaradott. Ennek a hiányosságnak a felszámolására sürgős és fontos feladat a műanyagkémia elméletére vonatkozó könyvek magyar nyelvű megjelentetése.

- 2./ Reakciókinetika köréből elsősorban a katalízis, továbbá a láncreakciók mechanizmusával foglalkozó könyvek fordítása.

A reakciókinetika és katalízis köréből, annak ugy elméleti, mint gyakorlati részét illetően hiányzik magyar nyelvű irodalom; minthogy a katalízis nagyipar megalapozása tervgazdaságunk egyik legközelebbi feladata, szükség van a megfelelő széleskörű tudományos kutatás érdekében minél több ilyen tárgyú műre.

- 3./ A vegyületek fizikai kémiai sajátosságai és a kémiai szerkezet közötti összefüggéseket tárgyaló monográfia, amelynek összeállítását egy szerzői kollektíva vállalná.

Ilyen tárgyú monográfiák kiadását szükségessé teszi az a körülmény, hogy az anyagszerkezeti kutatások ipari és elméleti tudományos szempontból több területen is művelést nyernek tudományos intézeteinkben. A kutatógárda felnevelése, az érdeklődésnek a területek felé való irányítása és a hazai eredmények összegyűjtése érdekeit is célozza az ezzel foglalkozó könyvek kiadása.

II./ A Szervetlen és Analitikai Kémiai Bizottság

- 1./ A bizottság korábban már javaslatot tett az iparban alkalmazott technológiai eljárások feldolgozására, egységesítésére és a tudományos kutatás eredményeivel való kiegészítésére, amire szerkesztőbizottság kijelölését tartja szükségesnek.

Az iparban alkalmazott technológiai eljárások összefoglalása, illetőleg kritikai feldolgozása komoly gyakorlati eredményeket hozna magával, ezáltal az iparban hasznosíthatók a tudományos kutatásban elért eredmények.

- 2.) Szükség van egy összefoglaló elméleti szerkezeti szervetlen kéniaival foglalkozó könyv megírására, lehetőleg hazai szerzőktől.

A Fizikai Kéniai Bizottság 3./ pontban felvett monográfia összeállítását végző szerzői kollektíva foglalkozzék ezzel az összefoglaló, elméleti szerkezeti szervetlen kéniaival foglalkozó könyvvel is, tehát a kettő együttesen volna szerkesztendő.

- 3.) Szükséges, hogy a polarográfia tárgyköréből összefoglaló jellegű, a gyakorlati alkalmazhatóságra is kiterjedő könyv jelenjék meg. A Bizottság javaslatba hozta egy cseh nyelven megjelent monográfia lefordítását, amely a legtöbb ion meghatározása mellett igen sok szerves anyag polarográfiás meghatározását tartalmazza.

A polarográfia az utóbbi időben igen széles területen nyert alkalmazást, ezért műveléséhez megfelelő kézikönyvre van szükség. Ilyen könyv eddig magyar nyelven nem jelent meg.

III./ A Szerves Kéniai Bizottság területéről:

Az ötéves könyvkiadási tervben előirányzott szerves kéniai monográfiásorozat I. kötete jelentetendő meg "Természetes szerves anyagok keniája" címen. A kötet foglalja magában a következő fejezeteket:

- 1.) Szénhidrátok szerkezetének kutatása.
- 2.) Glükózidok és szintézisük.
- 3.) Karotinoidok.
- 4.) Anino-alkoholok keniája.
Piperidinvázis alkaloidok.
- 5.) Lignin kénia.

Ez a munka magyar szerzőkkel készítettendő el, a szerves kéniai tudomány magyar eredményeiről.

A monográfia sorozat kiadását indokoltá teszi, hogy ebben a tárgykörben nagyarányú könyv eddig még nem jelent meg, holott a magyar szerves kéniai tudomány a felsorolt területeken külföldi viszonylatban is kiemelkedő eredményeket ért el. Az egyes kiemelkedő eredmények összefoglalása és ismertetése népgazdaságunk fejlődése szempontjából is döntő fontosságú.

IV./ A Szerves Kéniai Technológiai Bizottság területéről:

- 1.) Szükségesnek mutatkozik egy kézikönyv kiadása szerves kéniai folyamatokról, amely olyan jellegű volna, mint a Groggins-féle kézikönyv.

Ilyen tárgyú magyar szakkönyvünk mindezekig nem volt, a hazai vegyipar perspektivikus fejlesztési tervéhez feltétlenül szükséges a kézikönyv megírása, esetleg ilyen lefordítása.

2.) Antibiotikumokról szóló könyv.

Gyógyszerkutatásunk egyik legfontosabb területe az antibiotikumok kémiaiájának, biokémiaiájának, előállításának felderítése. Ilyen jellegű könyv kiadásának népgazdasági jelentősége is igen lényeges.

3.) Ásványolajok kémiaijáról szakkönyv megírása, illetőleg lefordítása szükséges, és pedig

a.) egy könyv az ásványolajok kémiaijáról

b.) külön könyv az ásványolaj termékek feldolgozásáról.

Hazai vegyipari nyersanyagbázisunk egyik alapja a hazai ásványolaj készletünkön nyugszik, ami szükségessé teszi megfelelő szakkönyv megjelentetését úgy hazai szakemberek, mint fordítás révén.

V. Szervetlen Technológiai Bizottság területéről:

1.) Az 1954 évi lektori tervbe már felvett kézikönyv szerkesztésével kapcsolatban lefordítandó a háromkötetes szovjet "Spravočnik Himika" című kézikönyv.

Ez a szovjet munka az egész kémia területét felföleli. Hogy hazai viszonylatban megfelelő kézikönyvvé legyen átdolgozható, ahhoz szükséges egyrészt a mű erős lerövidítése, másrészt magyar vonatkozású részekkel való kiegészítése a tervezett szerkesztőbizottság irányításával.

2.) A szilikátipar területén magyar szerzőktől megjelentetendő művek.

a.) Szilikákémiai tárgyú könyv.

Ilyen tárgyú könyv magyar szerzőtől még nem jelent meg. Ezidélgi jóformán csak idegennyelvű szakirodalom áll a területről rendelkezésre. A megírandó mű egyetemi színvonal feletti stílusban lenne kívánatos, tudományos igények kielégítésére.

b.) Kerámiai tárgyú könyv.

A szilikátiparok kerámiai vonatkozásokban szerves kapcsolatban vannak a nehézipari gyártásokkal. A tűzállóanyagipar fontos kiszolgálója a vasipar-nak; a kerámiai iparág fejlődése a cementgyártás-nak is előfeltétele. Kerámiai ismereteink rendszerezése, a technológiai ismeretek tudományos kifejtése tehát az említett iparok népgazdasági fontosságú termelését közvetve elősegítik.

3.) Vegyipari műveletekről szóló könyv.

Az 1.) pont adatai szovjet kézikönyvre vonatkozóan szerkesztőbizottság alakítandó, amelybe minden bizottság 1-1 tagot delegál a Szervetlen Technológiai Bizottság irányítása mellett. Ez a szerkesztőbizottság bírálja felül, hogy melyek a szovjet kézikönyvek azok a műszei, amelyek magyar vonatkozásban felhasználhatók.

Vegyipari műveletekről szóló könyv ezideig a legújabb követelményeknek megfelelően nem jelent meg magyar nyelven és rendkívül kívánatos lenne akár egy eredeti könyv megírása, akár valamelyik szovjet szakirodalmi mű lefordítása. A könyv célja az, hogy a kialakuló szerves kémiai ipar tudományos érdekeit egyetemi szinten felül tárgyalja.

VI./ A Mezőgazdasági Kémiai Ipari Bizottság.

1./ A hidrolízis ipar területéről szovjet mű lefordítása szükséges.

Ezen a területen már korábban javaslatra került szovjet mű lefordítása, amelyre annakidején engedély nem érkezett változatlanul hiányként mutatkozik ebben a tárgykörben a szovjet eredmények megismeréséhez megfelelő szovjet mű lefordítása.

Hosszabb szerzői szerződések megkötése a következő műveknél szükséges: I/3, II/1, II/2, IV/1, V/3 javaslatok szerint.

A. VIII. Osztály javaslata az 1954. évi
könyvkiadás szempontjaira.

A mezőgazdaság két területén, a növénytermelés és az állattenyésztés terén állt elénk jelentős feladatok. Ezek a feladatok a mezőgazdaság szocialista fejlesztése, a termésátlagok emelése, az állattenyésztés hozamának növelése. Az ötéves terv irányelvein kívül külön minisztertanácsi határozatok szorosabban meghatározzák azokat a feladatokat - mind a tudomány, mind a gyakorlat számára - amelyek megoldása elengedhetetlen a tervfeladatok végrehajtásához. Az osztály könyvkiadási tervének összeállításánál ezért a növénytermelési és állattenyésztési kutatómunka főfeladataiból és ezek közül elsősorban az osztályunk által kiemelt témából indultunk ki. Ennek megfelelően az egyes területekre vonatkozó javaslatunkat az alábbiakban foglaljuk össze.

1./ Növénytermelés.

A kutatómunka új, fontos területei közül egyrészt a viljamszi rendszer alkalmazásával kapcsolatos kutatások továbbfejlesztése, másrészt az agrotechnikai kutatások mélyebb elméleti, metodikai alapokon való megindítása döntő jelentőségű feladat. A jelenleg folyó agrotechnikai kutatások metodikai színvonalának elméleti megalapozottsága nem kielégítő. Ez vonatkozik egy a száraz, mint az öntözési feltételek között történő növénytermelésre.

Javaslat: szovjet munkák lefordítása, amelyek az említett kérdésekkel kapcsolatos kutatásokhoz elméleti és metodikai alapokat szolgáltatnak, ill. a fejlődés lehetőségeit feltárják.

2./ Növénynevelés.

A növénynevelési területen általános elméleti jelentőségű és módszertani munkák elég nagy számban jelentek meg, illetve jelennek meg osztályunk kiadásában. Ugy látjuk, hogy az 1954. évi könyvkiadási tervben már foglalkozhatunk a hazai eredmények alapján monográfikus jellegű munkák megírásával, amelyek elsősorban főbb növényeink nevelési és bizonyos fokig agrotechnikai kérdéseit tárgyalják.

3./ Agrokémia.

Az agrokémiai kutatások területén a szerves, de főleg a műtrágyázás kérdésével kapcsolatos kutatómunkában kell alapvető változásokat végezni. Általában az agrokémiai kutatások, mint új tudomány jelentkezik nálunk, amelynek elmélete és metodikája még nem eléggé ismert.

Javaslat: egy szovjet munka lefordítása, illetve megjelentetése.

4./ Kertészet.

A kertészeti kutatómunka területén a növényneveléshez hasonlóan annyi anyag és adat gyűlt össze, hogy hazai szerzőktől önálló munkák megírására lehetőség van. A közeljövőben a szőlő és paradicsom termesztésével és nevelésével kapcsolatban látunk lehetőséget egy hazai monográfikus munka megjelentetésére.

5./ Erdészet.

Az erdészeti területén változatlanul az erdőművelési kérdések megoldása a legfontosabb. Ilyen irányú szovjet munka lefordítását kell szorgalmaznunk.

Javaslatok merültek fel a fa feldolgozásával kapcsolatos kérdéseket tárgyaló munkák kidolgozására az Erdészeti Állandó Bizottság részéről. Ezzel kapcsolatosan eldöntendő, hogy az ilyen tárgyú munkák osztályunk, vagy a VII. osztály kiadásában jelenjenek-e meg.

6. / Növényvédelem.

Annak ellenére, hogy az Állandó Bizottság több javaslatot tett a tudományterületen könyvkiadásra, az osztályvezetőség ezt nem tartja indokoltnak, mert a növényvédelem tudományterületén az utóbbi időben több könyv jelent meg kiadásunkban is.

7. / Mezőgazdasági üzemszervezés.

Anig a kutatások fő irányai és a kutatómunka szervezete tisztázva nincs, addig a könyvkiadás elvi szempontjait nem lehet megállapítani.

8. / Mezőgazdasági gépesítés.

A mezőgazdasági gépesítéssel kapcsolatban a mezőgazdasági gépek szerkesztésére vonatkozóan munkák már megjelentek, az egyéb vonalon szükséges munkák kiadása ugy látszik, hogy a Mezőgazdasági Kiadó profiljába tartozik.

9. / Állattenyésztés.

Az állattenyésztési Állandó Bizottság mérlegelve hazai helyzetét és a népgazdaság szükségleteit, könyvkiadásunk súlypontját örökléstani és élettani területekre kívánja helyezni.

A magyar irodalomban nem áll rendelkezésre olyan állattenyésztési könyv, amelyből a haladó biológia örökléstani és élettani vonatkozásairól kutatókat, tanárokat és egyetemi hallgatókat akadémiánál színvonalon illetékesen tájékoztathatnánk.

Fel kell kutatni azokat a magyarra le nem fordított szovjet munkákat, amelyek az öröklés, a szaporodásbiológia, az állatok táplálkozása, takarmánybázis kiszélesítése kérdésekkel foglalkoznak.

Az eddig végzett és az elkövetkezendő évben végzendő kutatások indokolttá teszik, hogy "Az állatok felnevelése és használat előállító keresztezések" címen könyv jelenjen meg.

Az Á.B. szükségesnek látja egy "Állattenyésztési szakszótár" megírását és kiadását. Ez az állattenyésztési terminológia egyszerűsítése és általánosítása érdekében, különösen a káderképzést illetően kívánatos, hogy állattenyésztőink egyértelműen használják azokat a főként latin gyökerű műszavakat, amelyeket az állattenyésztési szakirodalom használ.

10. / Állatorvostudomány.

Az állatorvosi tudományág hazai helyzetének értékelése és népgazdaság szükségleteit figyelembevéve a könyvkiadás súlypontját az állathygiene és azon belül az anyagforgalom élettanára kell helyezni.

A legfontosabb terület, ahol fordítással kell a szükségletek kielégítéséről gondoskodni a fent felsorolt terület, itt fel kellene kutatni, főként a szovjet irodalom terén azokat a műveket, amelyek ezen problémák megoldását elősegítenék.

Olyan mű megírására, mely hosszabb szerzői szerződés megkötését indokolja a Bizottság javasolja egy "Parazitologiai diagnosztika" megírását, illetve kiadását Kotlán Sándor szerkesztésében.

J a v a s l a t

az 1953. évi könyvkiadási terv módosítására.

A Könyv és Folyóiratkiadó Bizottság 1953 január 26-án tartott ülésén az alábbi tervmódosító javaslatokat tárgyalta:

I. Osztály.

Az 1953. évi könyvkiadási tervbe pótlólag a következő két irodalomtörténeti monográfiát javasolja felvenni:

1./ Sötér István: Eötvös József.

Ivterjedelem: 25 iv
Példányszám: 2000
Tükörméret:

Szerkesztő:
Bóka László
/techn. szerk./

Lektorok:
Waldapfel József
Mátrai László

2./ Klaniczai Tibor: Zrinyi Miklós

Ivterjedelem: 25 iv
Példányszám: 2000
Tükörméret:

Szerkesztő:
Szauder József
/techn. szerk./

Lektorok:
Kardos Tibor
Tolnai Gébor

Indokolás: E két munka felvételét az indokolja, hogy Király István Mikszáth monográfiája mellett ezek az első marxista-leninista irodalomtörténeti monográfiák. Az Akadémia kiadásában eddig még irodalomtörténeti monográfia ugysem jelent meg. Rendkívül fontos, hogy ezek a monográfiák, amelyek közül a Sötér Istváné már elkészült, a Klaniczai Tiboré pedig rövidesen készen lesz, még az évben megjelenjenek, hiszen irodalomtörténetírásunk fő gyengesége éppen az volt, hogy monográfiák nem születtek eddig.

E két monográfiát azért csak most tudják az 1953-as könyvtervükbe beállítani, mert szerzőik eredetileg az azóta megszűnt Közoktatásügyi Kiadóval kötötték szerződést, másrészt a munkák akadémiai könyvtervbe való felvételének előfeltétele volt az, hogy elérjék az akadémiai színvonalat, s ezt csak most lehetett megállapítani, miután a munka elkészült, vagy elkészülőben van.

II. Osztály.

1./ Mint összakadémiai feladatot javasolja az alábbi kiadvány kiadását:

A tudománytörténet módszertani kérdései. (Cikkgyűjtemény Nádor György szerkesztésében.)

Tartalma:

Zsdánov: felszólalása a filozófiai vitában (1 rész).

Vavilov: Beszéde a Sz.U.Tud. Akadémiáján 225. évfordulóján (A tudományok története a Sz.U.-ban című kötetből.)

Langevin: La valeur éducative de l'histoire des sciences.

Maximov: Sztálin munkája a természettudomány története szempontjából.

Fogarasi: A tudománytörténet feldolgozásának fő feladatai.

Jurjev: A műszaki történet feldolgozásának fő feladatai.

Vavilov: Az orosz tudomány története.

Nádor: Lenin a tudománytörténet jelentőségéről.

Bírálat néhány magyar tudománytörténeti munkáról.

Ivterjedelen: 14 iv

Példányszám: 1000

Tükörnóret: 4/5

Indokolás: A tudománytörténettel foglalkozó, vagy ezzel a területtel foglalkozni kívánó szakemberek jórésze még nincs tisztában a tudományág alapvető elvi és módszertani kérdéseivel. Ezért sürgősen szükséges a tudománytörténeti kutatómunka érdekében, hogy a tervezett cikkgyűjteményt kiadjuk, amely

- 1.) marxista filozófusok és tudománytörténészek iránytűtató tanulmányait közli a tudománytörténeti munka jelentőségéről és módszereiről;
- 2.) elvi jelentőségű bírálatokat hoz megjelent magyar tudománytörténeti munkákról és ezzel segíti a hazai kutatást és
- 3.) bibliográfiai utmutatóval is segítséget ad a kutatóknak. (A bibliográfiai részt összeállítja az egyetemi könyvtár apparátusa segítségével Szentmihályi János.

Javasolja továbbá az alábbi könyvet:

./.

•./ Az 1848/49 évi népképviselői országgyűlés /Beér János szerkesztésében/.

Ivterjedelem: 40 iv
Példányszám: 1000
Tükörméret: B/5

Lektorok:
Sarlós Márton
Történettudományi Intézet

Megjegyzés: A Jogi Állandó bizottság javaslata alapján a II. Osztály vezetősége úgy döntött, hogy javasolja a fenti munka kiadását 1953 évre, amennyiben hasonló terjedelemben papír szabadul fel 1953-as könyvtervében. Amennyiben nem szabadulna fel papír, úgy a fenti munka 1954-ben kerül kiadásra.

IV. Osztály.

Javasolja, hogy a Vácrátóti Botanikai Kutató Intézet "Botanikai Közlemények" címén évi 10 iv keretben, 700 példányban évkönyvet adjon ki. A "Botanikai Közlemények" első sorban a fiatal kutatók közleményeinek biztosítana publikációs lehetőséget.

A Vácrátóti Botanikai Kutató Intézet az Akadémia új intézete. Minthogy az akadémiai intézetek egy része már eddig is adott ki évkönyveket /Alkalmazott Matematikai Intézet, Tihanyi Biológiai Kutató Intézet, Agrobiológiai Intézet/, a javaslat elfogadásának elvi akadálya nincs, 1953-ban azonban csak a törvény felül lehetne megjelentetni.

Javasolom, hogy az Elnökség elvileg járuljon hozzá a "Botanikai Közlemények" megindításához avval, hogy amennyiben megfelelő papír- és nyomdakapacitás 1953 évben felszabadul, úgy már ebben az évben jelenjen meg. Amennyiben erre lehetőség nincs, úgy 1954-ben kell első ízben megjelentetni. Az Osztály azonban állítsa be 1954. évi kiadványtervébe.

VI. Osztály.

1./ Az Osztály a tervekészítésnél elmulasztotta tervbe állítani 1952. évben tartott kongresszusai anyagának kiadását. Az Osztálynak erre a célra 1000 példány alapulvétele mellett 80 iv papírra van szüksége. Minthogy egyrészt az Osztály 1953. évi kiadási programjában szereplő kiadványok jelentős része áthúzódik 1954-re, másrészt a kongresszusok anyagának publikálása az egyes területeken elért eredmények szélesebb körben való megismertetése szempontjából rendkívül nagy jelentőséggel bír, javasolom, hogy ezeket a kiadványokat törvény felül hagyja jóvá az Elnökség.

2./ Az Osztály 1953. évi könyvkiadási tervében szereplő Lászlóffy Waldemár: "Vásárhelyi Pál és a magyar vízépités úttörői" műszaktörténeti könyv megírását szerző elkészíteni nem tudta. Kéri helyette a következő ugyancsak műszaktörténeti kiadványoknak - amelyeknek kézírata már rendelkezésre áll - jóváhagyását:

a./ Faller Jenő: Bányagépesítésünk Szerkesztő: Lektorok:
uttörői a XVIII. században Táróczy Hornóch Antal
Hell Máté Kornél és Hell József történész lektor
Károly főgépmesterek élete és munkássága

Ivterjedelem: kb. 5 iv
Példányszám: 1000
Tükörméret: A/5

Indokolás: A könyv az ötéves terv egyik fő súlyponti kérdésének, a bányagépesítésnek történetével foglalkozik és a területen európai viszonylatban is uttörőnek számító kezdeményezésünket kívánja feltárni és közzétenni.

b./ Ybl Ervin: Ybl Miklós élete és művészete Szerkesztő: Lektorok
Zádor Anna
Gerő László

Ivterjedelem: kb. 10 iv
Példányszám: 1000
Tükörméret: A/5

Indokolás: A munka megjelenése fontos azért, hogy a főváros ujjaépítése terén mindazok a gazdag tapasztalatok figyelembe vehetők legyenek, amelyek a legnagyobb magyar építőművész élete és alkotásai történeti feldolgozása során feltárt adatokból magismerhetők.

V. Osztály.

Javasolja Rotaprint sokszorosítással kiadni az alábbi könyvet

Podkopajev: A feltételes reflexek tanulmányozásának módszertana.
Szerkesztő: Fordító: Lektorok:

Ivterjedelem:
Példányszám: 200
Javasolt eladási ár:

A Bizottság javasolja, hogy fenti kiadványokra a szerződést az Akadémiai Kiadó kösse meg. Ezeket a kiadványokat, amelyeket az osztályok más kiadványuk helyett javasolják beállítani az 1953. évi könyvkiadási tervbe fel kell venni, a többi pedig tartalékként szerepeljen arra az esetre, ha az 1953-ra kiadni tervezett kiadványok közül valamelyik nem jelenne meg.

Budapest, 1953 január 28

ALEXITS GYÖRGY sk.
a Könyv- és Folyóir-tkiadó bizottság
titkára.

3. sz. napirendi ponthoz.

P Ó T L Á S

az osztályok könyvkiadási szempontjairól szóló javaslatához.

Az osztályok terveikben az egyes könyvek indokolásaiban a következőket is tüntessék fel:

- 1./ a tervbevett könyv az Akadémia tudományos tervének melyik részét ~~hivatott előterjeszteni~~ *regisztrálni*.
- 2./ régebb idő óta kész-e a kézirat, vagy pedig új munkáról van szó.

Javaslat

az Acták és az idegennyelvű könyvek terjesztésével kapcsolatban.

Idegennyelvű kiadványaink terjesztését a KULTURA amely döntően csak a kereskedelmi szempontokat tartja szem előtt - nem tudja megfelelően biztosítani. Az Akadémiai Kiadónak jelenleg nincs joga külföldről érkező rendelést felvenni az idegennyelvű kiadványokra, hanem a kiadványokat átadja a könyvterjesztőnek, ahonnan átveszi a KULTURA és így a Kiadó még csak ellenőrizni sem képes a kiadványok további sorsát.

Javaslom az idegennyelvű kiadványok jobb terjesztése érdekében:

- 1./ az Akadémiai Kiadónak álljon jogában külföldi rendeléseket felvenni;
- 2./ az osztályok adjanak a Kiadó részére minden egyes külföldi terjesztésre szánt kiadványokhoz megfelelő cimanyagot, ahová már előzetes tájékoztatókat is kiküldhet a Kiadó.
- 3./ A Kultura szervein kívül az Akadémiai Kiadónak is legyen joga a külföldi terjesztésben aktívan résztvenni.

Az Elnökség terjesszen fentiekre vonatkozó kérelmet a Minisztertanács elé, a Kiadó pedig tárgyalja le a technikai módokat.

... az államháztartás kiadásainak csökkentésére...

... az államháztartás kiadásainak csökkentésére... az államháztartás kiadásainak csökkentésére...

... az államháztartás kiadásainak csökkentésére...

1. az államháztartás kiadásainak csökkentésére...

2. az államháztartás kiadásainak csökkentésére...

3. az államháztartás kiadásainak csökkentésére...

... az államháztartás kiadásainak csökkentésére...

J a v a s l a t

az Akadémiai Kiadó kiadásában megjelenő kisebb példányszámu kiadványok irányított terjesztésére vonatkozóan.

A Könyv és Folyóiratkiadó Bizottság 1953. január 26.-i ülésén az Akadémiai Kiadó alábbi javaslatát fogadta el és terjeszti az Elnökség elé jóváhagyás céljából:

Mint hogy az 1953. évi könyvkiadási terv a példányszámok megállapításánál az eddigieknél fokozottabban veszi figyelembe a tényleges szükségletet, a rendelkezésre álló korlátozott nyersanyagot /papír, könyvkötészeti anyagok, stb./ s ennek megfelelően a multhoz viszonyítva az egyes szakterületeken kisebb példányszámokat /1000 példányon alul/ állapít meg, szükségesnek mutatkozik a nagyfokú gondosság a terjesztés során, hogy a kiadványok oda kerüljenek, ahol szokra valóban szükség van.

A Könyvterjesztő Vállalat profiljánál fogva, továbbá azért, mert az összes magyarországi kiadványokat egységes irányelvek és módszerek szerint terjeszti, jelenlegi felépítettségében nem tekintheti feladatának és nem valósíthatja meg ezt a szempontot.

Éppen ezért javasoljuk, hogy ezeknek a kisebb példányszámban megjelenő kiadványoknak a terjesztése - az eddigi módszertől eltérően - 1953. január 1.-től kezdve az alábbi változtatásokkal történjen.

1./ Az Akadémiai Kiadó a Magyar Tudományos Akadémia Elnöksége által jóváhagyott tematikai terv alapján megállapítja, melyek azok a kiadványok, amelyeknek irányított terjesztése indokolt.

Az Akadémiai Kiadó ennek megfelelően az éves tervben szereplő kiadványoknak a Könyvterjesztő Vállalattal történő közlése során bejelenti, melyek azok a művek, amelyeknek terjesztését vállalati vonalon kívánja lebonyolítani.

2./ Az Akadémiai Kiadó kellő időben tartozik gondoskodni arról, hogy az egyes szakterületeknek megfelelően rendelkezésre álljon megfelelő címnyag, melynek alapján előzetes körlevelek útján is biztosítani tudja a kiadványok eladását. Fokozatosan rá kell térni az 1953. év folyamán a Szovjetunió példája nyomán az előfizetéses könyvterjesztésre.

3./ A Könyvterjesztő Vállalat az éves terv kézhezvételekor közli az Akadémiai Kiadóval amennyiben az említett kis példányszámban megjelenő művekből mégis igényt tart bizonyos mennyiségre. Ezt az Akadémiai Kiadó változatlan feltételek mellett a Könyvterjesztő Vállalatnak is szállítja.

4./ Az Akadémia Osztályai az egyes szakterületekre vonatkozó címnyag összeállításánál segítséget nyújtanak az Akadémiai Kiadónak.

5./ Az 1000 példányon felüli kiadványokra a terjesztés eddigi rendszerét változtatlanul fenn kell tartani.

Alexits György sk.
a Könyv és Folyóiratkiadó Bizottság
titkára.